

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA ŞI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful şi învalabil.

Manuscrisele nu se înnapoiază.

Intocmirea listelor electorale.

Braşov 10 Iulie 1914.

Astăzi se încep în întreaga ţară lucrările comisiunilor instituite pentru întocmirea listelor electorale, cari au să servească ca bază pentru alegerile parlamentare din primăvara viitoare.

După numeroasele apeluri făcute prin ziarele şi adunările noastre publice de-a ne pregăti pentru luptele politice ce ne aşteaptă, după multele şi amănunţitele explicaţii ale dispoziţiunilor noii legi electorale, am ajuns în fine ziua, în care avem să dăm prima luptă şi poate cea mai hotărâtoare, pentru manifestarea noastră ca factor politic în această ţară.

După luptele îndelungate, pe cari le-a purtat partidul nostru național împreună cu elementele democratice ale țării pentru înfăptuirea votului universal, pus în vedere de însuși Maj. Sa Monarhul, ne-am ales, precum știm, cu o reformă electorală, care poate fi poreclită ori-cum, numai vot universal nu. Deși la prima aparență noua reformă electorală părea multora un pas spre binele țării, ne-am convins în curând că legea aceasta are atâtea chichiețe, atâtea dispoziții întortochiate, atâtea tichuite ca să restrângă dreptul de vot al naționalităților nemaghiare și cu deosebire a poporului românesc.

Astăzi suntem cu toții în curat cu noua reformă electorală și din cele scrise prin ziarele noastre și din vorbirile deputaților și fruntașilor noștri în cameră și în adunările populare și-a putut forma o părere și cel din urmă om, că reforma electorală zămislită în creierii lui Tisza este o nouă lovitură aplicată neamului românesc.

După un an de jale...

Prinos memoriei poetului Iosif.
„Un vis ce-și înmoaie aripa în amar,
Astfel tu trecu-ai al lumii hotar...”
Incet și nemilos își fălăie vremea crudă aripile nesimțitoare peste mormântul proaspăt încă, dela Bellu, unde își doarme somnul de veac ael, care a fost Ștefan O. Iosif...

Cu toate aceste noi n-am dat înapoi, nu ne-am pierdut nici nădejdea dar nici răbdarea, căci știm doar cu toții că dezvoltarea și înaintarea unui popor doritor de lumină și libertate nu poate fi stânjenită prin piedeci măiestrite, cari trebuie să cadă mai curând sau mai târziu.

Am înghițit deci hapul amar și cu nădejdea în zile mai bune am pornit la drum. Apelurile gazetelor noastre pentru lămurirea drepturilor puține, ce ni le oferă noua lege electorală, n-au răsunat în pusti și am văzut cu bucurie, că poporul nostru a început să se miște, să rupă cu ignoranța din trecut și să se prezente la examenele de scris și cetit. În numeroase ținuturi am văzut pe preoții, învățătorii și alți fruntași de ai noștri îndemnând poporul dela sate și orașe să-și câștige dreptul de vot, cel mai mare drept al unui cetățean.

Întreaga noastră acțiune de până acuma a fost însă numai o pregătire pentru lupta ce ne-așteaptă.

Acum însă a sosit ceasul primei lupte: întocmirea listelor electorale, care se face în întreaga țară începând de azi până la 1 August și. n. Zadarnice vor rămănea toate silințele noastre din trecut, dacă nu ne vom ști face acum datoria, căci înzădărim fi făcut examenul de scris și cetit și degeaba ne-am scos atestate școlare de pe clasa a 4-a, 5-a și 6-a primară, dacă nu vom căuta să fim și trecuți în listele electorale. Orice om cu scaun la cap știe doar, că numai acela are dreptul să-și dea votul la alegerea de deputat, a cărui nume este trecut în lista electorală.

E vorba prin urmare de un lucru deosebit de însemnat, pe care avem să-l săvârșim în zilele aceste, dacă voim să nu ne căim amar; iar timpul e scurt, deabia trei săptămâni, încât nu mai e răgaz să stăm mult pe gânduri. Cei în drept de a cere primirea în listele electorale să-și strângă la un loc documentele de lipsă și să se prezente în fața comisiunilor,

cari zilnic stau la dispoziția alegătorilor. Facem din nou un apel călduros cu deosebire către preoții noștri, ca după sfânta slujbă din locașul dumnezeesc să atragă luarea aminte a sătenilor noștri asupra termenului pentru întocmirea listelor electorale și să le stea în ajutor cu sfatul și cu fapta. Pentru fiecare preot, învățător și fruntaș al nostru să fie nu numai o chestie de onoare dar și o sfântă datorință de-a introduce în listele electorale cât mai mulți parohieni și consăteni. Poporul nostru e un popor bun, însuflețit, dar deseori ignorant, lăsător și nepăsător în urma vitrigimei timpurilor. Poporul nostru trebuie prin urmare trezit la viață și la conștiința drepturilor sale.

Să nu se teme nimeni de nimic, să protesteze cu hotărâre în contra oricărei volnici, căci dreptul de a lămuri poporul asupra legilor existente, asupra datorințelor sale de cetățean este nu numai un drept firesc, în executarea căruia nu-l poate opri nimeni, dar și o mare datorință, căci fiecare om e dator să cunoască legile ca să se poată conforma lor. Este prin urmare chiar în bineînțelesul interes al statului, când cunoșcătorii legilor tâlcuiesc rostul acestora celor mulți neștiutori, arătându-le drepturile și datorințele lor de cetățeni.

Cine și cum poate ajunge în listă, va să zică primi drept de vot, se lămurește în publicațiunile din lunile trecute, apărute în gazetele noastre și în broșurile editate de comitetul național. Rugăm prin urmare pe fruntașii noștri din orașe și dela sate să răspândească pretutindeni acele publicațiuni și broșuri în care alegătorii români vor găsi și prețioase indemnuri, cu cine au să voteze.

Mai rugăm pe fruntașii noștri să lămurească pe săteni, că în fața comisiunilor pentru liste, ori cine se poate supune din nou la examenul de scris și cetit. Se pot spune și cei ce nu au fost lsași peste tot la examen, și cei ce s'au supus odată, dar n-au putut face examenul, fie din vina lor sau a altora.

Să lămurească apoi pe săteni, că examenele se fac fără plată și fără pedeapsă! S'a răspândit, anu-

me, știrea prin unele ținuturi, că cel ce nu va trece la examen, va avea să plătească o pedeapsă oarecare în bani. Știrile aceste mincinoase trebuie desmințite cu stăruință!

Să-i lămurească în sfârșit, că examenele se fac românește, și după cartea de cetire din clasa a VI-a poporală, nu după cuvintele ce-i toacă prin cap cutărui membru al comisiei. Să fie de față peste tot la lucrurile comisiunilor, având grijă, să nu ajungă în listă nevrednici, ci numai cei vrednici.

Apelăm în fine la toți intelectualii români, mai ales la tinerime, ca peste vară să țină conferințe și sfat cu poporul, despre legea electorală, în loc de alte chestii mai puțin actuale.

La muncă deci cu toții într'un gând și dor!

Audiența contelui Berchtold. Importanțele hotărâri ale consiliului comun de miniștri de Marți au fost prezentate eri dimineață într-o lungă audiență de contele Berchtold Maj. Sale Monarhului spre aprobare.

Conform informațiunilor, pe cari le publică ediția de eri seară a ziarului »Neues Wiener Tagblatt«, Maj. Sa a aprobat toate propunerile cari privesc schimbarea sistemului de guvernare din Bosnia.

În urma acestei aprobări prea înainte vor intra în curând în viață reforme esențiale în administrația internă a teritoriilor anecate precum și în chestiunile școlare.

În ce privește demersurile Monarhiei față de Sârbia, aceste se vor face într-o formă, care să nu atingă drepturile suverane ale Sârbiei și să nu fie considerate nici ca un amestec în afacerile interne ale Sârbiei. În orice caz se va cere guvernului sârb să erueze și să pedepsească pe cei implicați în atentatul dela Serajevo și să se înceteze cu agitația, care, continuându-se, ar face imposibilă menținerea unor relațiuni de vecinătate corecte între Monarhie și Sârbia.

Astăzi va fi primit în audiență de Maj. Sa ministru comun de finanțe Bilinski.

Episcopia de Haidudorog în cameră.

— Răspunsul min. Iankovich la interpe-lația deputatului Dr. St. C. Pop. —

În o ședință din Malu a. c. a camerei ungare deputatul Dr. St. C. Pop a adresat ministrului de culte Iankovich o interpe-lație, în care a cerut des-lușiri, cu privire la unele abuzuri ce se comit în episcopia gr. cat. de Hajdu-dorog, față de interesele credincioșilor români.

Ministrul a răspuns la interpe-lație numai alaltăeri, în ședința din 8 l. c. a camerei, arătând, că atunci, când s'a făcut interpe-lația n'a avut la dispoziție datele necesare. Trece apoi în meritul interpe-lației, dând informa-ții punct de punct la întrebările d-lui Dr. Pop. În unele chestii răspunsu-rile sunt evasive, spunând că cutare chestie aparține terenului bisericesc.

Răspunsurile.

Prima întrebare este:

Are cunoștință d-l ministru de culte că în biserica românești, încor-porate la episcopia de Hajdu-dorog, în contra dispoziției bunei papale, din ordinul episcopului se oficiază serviciul divin în limba maghiară?

La aceasta întrebare răspunsul meu e — zice min. Iankovich — că ea e o chestiune curat bisericească și nu aparține camerei. Sunt însă convins, că autoritățile bisericești vor satisface dis-pozițiilor, ce le primesc dela oficiile superioare și dacă spre acest scop ar avea lipsă de mijloace materiale, gu-vernul le pune la dispoziție cu plăcere.

— A doua întrebare:

Are cunoștință d-l ministru că la înmormântarea preotului Ioan Mureșan la Dobrița, arhimandritul Rutkay a o-ficiat serviciul divin în limba maghiară și spre cea mai mare surprindere a preoților și a inteligenței române, ce se afla de față, a lădat pe defunct pentru faptul că a îndepărtat cărțile românești nu numai din biserică, ci și din școală?

Ministrul răspunde, că și aceasta e chestiune bisericească. Dar observă, că preotul gr. cat. Pap Gyula din De-brețin poate dovedi cu martori, că la numita înmormântare el n'a făcut decât o declarație în care a spus, că preotul Mureșan și-a instruit credincioșii cari erau ungiți, a cânta și a se ruga în limba maghiară. Aceasta se poate admite.

— Întrebările 3 și 4 sunt următoarele:

scrisul, s'a stins acest cântăreț al vitejiei, zimbru sombru și regal... Dar vremele se vor perinda și cu ele și oame-nii. Și atunci, atunci cândva, când vi-surile mamestocase croite cu atâtea sigu-ranță de marele flu al Braşovului se vor îmbrăca în puternicul vestmânt al înțelegerii, pământul dela Bellu se va cutremura adânc de roiturile peregrinilor, cari își vor depune espiștii prinsoșul de recunoștință și admirație la picioa-rele monumentului falnic ridicat stega-riului trezirii românești.

Născut pe platurile pământurilor robite, crescut pe pământul Țării-Mamă, Ștefan O. Iosif a cunoscut ca puțini alții, întreaga gama sufletului românesc. Bătăile inimii acestui bard au fost sim-bolul real al vieții sufletestei trăită de acest popor târziu recunoscător.

Având conștiința unei ținte bine-definite, poetul Iosif pășește în viață cu îndemnul spre muncă căutând să unească forțele sub același steag mân-tuitor... Privirea lui scrutătoare pătrunde pătura de neguri orbitoare căutând să facă să lumineze «steaua întuneceată a țării»... Și glasul «rugii lui» se în-dreaptă deocamdată numai spre «frații cântăreți», cari nu visează «decât la flori și stele», chemându-i cu hotărâre:

„Nu osteniți, ca în asfințit de seară,
Că — treji la mândrul sunet de
„Veniiți cu suflet și cu voie bună.

„Spre soarele, ce i gata să răsard
„Să îndălțăm iar flamura străbună
„A dragostei de lege și de țeară...”
„Cătră Tinerii Poeți”.

Alarma dată, campania începută și-a obținut încurând rezultatul. O pleiadă de tineri de inimă și talent în frunte cu Iosif se adună în jurul apostolului dela Vălenii-de-Munte și munca începe.

Rupând cordonul format în jurul Parnasului român de pseudo-eminescenli plângători pe ruine închipuite și pseudo-modernii senzuali dirijați de Macedonsky, tânăra generație de scri-tori de pe la începutul primului deceniu al veacului luminilor îmbrățișază cu toată căldura literatura națională ro-mânească. Incurajați de sprijinul moral al unui Vlahuță, Caragiale și alți oame-ni de un talent serios această gene-rație de scriitori continuă a se inspira din izvoadele grăitoare de mărire ale trecutului căutând să verse viață în prezent ca să-l pregătească apoi pentru viitorul sublim, pe care eiii preșimțeau. Acesta a fost mediul, în care poetul Iosif și-a făcut școala, mediu creat în mare marte de talentul său real, căruia i-a rămas credincios.

Trăind clipele pline de florulsfânt al zilelor mari, când se împlinea patru veacuri dela moartea celui mai mare voevod român — Ștefan cel Mare și Sfânt — poetul se inspiră din aureola glorioasă a marelui domnitor și crează poemul istoric «Din zile Mari».

În versurile simple, dar pline de foc vitejesc al doinei noastre ni descrie el în acest poem, ca nici unul altul, epoca de domnie glorioasă a lui Ștefan. Pute-rea evocatoare, cu care a știut Iosif să prezinte viața vitejescului Domn al Moldovei, a făcut din acest poem monu-mentul cel mai însemnat ridicat la aniversarea de patru veacuri.

Peripețiile, războaiele câștigate cu glorie, cele pierdute cu nu mai puțină glorie, viața și moartea eroului legen-dar se perindează înaintea ochilor noștri prinse în iocoane vii, pline de focul sugestiv al realității trecute prin prizma măreață a bardului.

Căci prea era plin de putere su-fletul poetului, ca să nu împrumute și acestui mărgăritar prețios cova din lus-trul talentului său.

Adâncit în vremurile gloriei tre-cute, Iosif totuși nu uită viitorul. Pen-tru sufletul său prin eselență românesc mărirea trecută nu e un imbold de-a «se plictisi» de prezent ori să disperseze pentru viitor. Din contră. Neuitate vor rămănea în paginile literaturii noastre naționale șirele sublimе, cu cari se ter-mină acest poem.

Dânsul simte, că trezirea e aproa-pe. Geniul ocrotitor al acestui neam va plana necurmat peste el purtându-i destinele pe platurile măririi viitoare. Rapsodul devine prorocul înfricoșător al răsplătirii. Sufletul său pustește de-parte în viitorul întunecat purtând fă-clia luminătoare a destinului măreț.

Duhul său inspirat vede în toată splendoarea înfricoșătoare imaginea a-menlințătoare a lui Ștefan, prevăzând, că atunci

„...când suna-va ceasul
„De dreptate pentru Țară,
„Din mormântu-i va străbate
„Vârful sabiei de pară...”

»Și va fi războiul mare
»Intre neamurile toate;
»Căii în potop de sânge
»Pân' la coame ori să 'nnoate...

»Peste noi atunci plati-va
»Duhul lui Ștefan-Cel Mare
»Și vom rupe ori ce lanțuri,
»Vom sfărma ori-ce hotare...
(„Din Zile Mari” — „Epilog”).

Dar mărgăritarul cel mai prețios în opera vastă a poetului mort atât de tânăr va rămănea pentru vecie super-bul imn »La arme«.

Poetul, care cu câțva timp mai înainte chemase sub steag avantpostu-rile culturale ale neamului său, nu în-târzie să verse focul însuflețirii în vi-nele vitejilor nepoți ai lui Traian, cari stăpâniseră cândva și țărniile Mării ne-gre până departe peste Balcan la mările grecești.

În monumentală-i operă, în care, predominează îngrijirea fondului, Iosif nu a uitat forma esternală a poeziei

Are cunoștință d-l ministru că vicarul Jaczkovici a dat deja în 7 Martie 1913 o ordonanță, dispunând introducerea limbii maghiare ca limba de predare a cursurilor în școlile susținute de bisericile române, și deslipite de eparhia Blajului și că această ordonanță este încă în vigoare? — și

Are cunoștință d-l ministru că inspectorul școlar din Csikszereada a dispus înregistrarea numitelor școli românești între școlile ungurești?

Ministrul declară, că are cunoștință despre o astfel de ordonanță. Ea a fost adresată oficiului inspectorului școlar concernent și acesta a executat-o. Nu pot însă constata acum, — zice ministrul — că intru cât a fost justificată ordonanța vicarului, deoarece el nu se mai află între cei vii.

În chestia aceasta însă e normativ §-ul 14 al art. de lege XLIV din 1868 la care s-a provocat și deputatul Dr. St. C. Pop. În el se dispune, că parohiile își pot designa liber folosirea limbii ce vreau, pentru conducerea matriculelor bisericești și pentru instrucția în școală.

Acest paragraf este modificat puțin prin § 18 al art. de lege XXI din 1907 decretându-se, că sub marcarea »libera alegere a limbii« are să se înțeleagă sau limba de stat, sau cea maternă.

Acum legea e creiată pentru bisericile cu organizație ierarhică, unde autoritățile bisericești pot da directivă atitudinii ce au să o ia parohiile.

Până acum n'am putut constata, dacă în acest caz s'a procedat pe calea legii, dar e fapt, că de la nimeni n'atârnat nici un protest sau apel în chestia aceasta. Dacă mi-s'ar trimite vre-o arătare, aş examina-o, dar până atunci nu pot lua nici o poziție.

— A cincea întrebare este:

Are cunoștință d. ministru, că episcopul din acea eparhie refuză să primească adresele preoților scrise în românește și i silente cu amenințări să redacteze toată corespondența în ungurește?

La întrebarea aceasta ministrul răspunde, că în adevăr episcopul a introdus în eparhie limba maghiară, ca limbă oficială, pe care o vorbesc toți preoții și învățătorii din dieceza. Episcopul n'a refuzat acte și adrese românești, pentru-că nu i s'au înaintat acte în această limbă.

— În întrebarea a șasea dl. Dr. Pop a cerut următoarele informații:

Are cunoștință d-l ministru, că episcopul de Hajdudorog, prin ordinul său 3689/913 a dispus, ca preoții să conducă matriculele exclusiv ungurește și extrasele să le dea tot în această limbă?

Ministrul răspunde, că are cunoștință despre aceasta, dar adaugă că ori care episcop are dreptul a hotărâ în ce limbă să fie redactate matriculele. Aceasta e în biserica latină și prelații catolici au și dispus de mult, ca matriculele să se facă ungurește, în locul limbii latine. E natural că însemnările din vechile matricule rămân în vigoare.

— Întrebarea a șaptea a fost:

Are cunoștință d-l ministru, că episcopul de Hajdudorog, a lăsat la o parte la promovare pe preoții binemeritați la parohiile române desmembrate de la episcopii române, și a înaintat în poziții distinse elemente streine.

La aceasta ministrul răspunde, că la organizarea noii episcopii a fost până acum numit un singur protopop și acesta pe teritoriul vechii dieceze a Muncaciului.

— Întrebările opt și nouă au avut următorul cuprins:

E aplicat dl ministru a porni ceretare contra acelor, cari în loc de pace și iubire creștinească, propagă cea mai șovinistă politică de maghiarizare? — și

E aplicat d-l ministru a dispune revizuirea atât de mult promisă?

La aceste întrebări ministrul răspunde cu unele date istorice. Numărul credincioșilor din episcopia de Hajdudorog a fost în 1910 de 215,498. Din aceștia unguri sunt în număr de 183,575, Români 26,828. Din Români 20,214 de înși știu ungurește și abia 6114 nu pricep limba maghiară. Din aceste date se vede, că dieceza de Hajdudorog e ungurească și astfel nu are lipsă de o politică șovinistă de maghiarizare.

În ce privește chestia revizuirii, ministrul răspunde, că contele Tisza a făcut declarații în cameră, enunțând, că tratativele sunt în curs de desfășurare. El din partea sa face totul, ca chestiunea să se rezolve pe cale pașnică și cu bună înțelegere. Întru-cât unele parohii române vor fi cedate diecezelor gr. c. române, se vor alătura la Hajdudorog altele cu credincioși unguri.

Ministrul încheie cu amenințarea, că fac rău acela, cari agită contra acestui plan și declară, că nu ia nici o răspundere, dacă în urma uneltirilor revizuirea va eșua.

Nefiind de față interpelantul Dr. St. C. Pop, camera la la cunoștință răspunsul ministrului Iankovich.

Camera. În ședința de ieri a camerei s-au continuat dezbaterile asupra proiectului pentru urcarea speselor judecătorești. Opoziția a luat parte vie la discuție. Au vorbit deputații Tüdös Iános, Polonyi, Barsay, Huszár etc. Ședința s-a încheiat seara la o-rele 6.

Acțiunea Românilor din comitatul Târnavei-mici. Din Diciosântmărtin ni se scrie cu data de 8 Iulie n:

Azi s'a întrunit aici comitetul central comitatens al partidului național român, la o consfățuire intimă, sub prezidenția dlui avocat Simeon Călușiu, luând partea ședință vre-o 80 frunțișii din toate părțile comitatului.

Prezidentul în vorbirea sa de deschidere amintește groasnicul atentat dela Serajevo, care ne-a răpit pe unul dintre cei mai mari prieteni în persoană fericitului moștenitor de tron, Francisc Ferdinand. Cel prezenti au ascultat în picioare cuvintele prezidentului, aducând hotărârea, că vor eterna în procesul verbal meritele neprețioase ale fostului moștenitor de tron, și adâncă noastră durere, ce am îndurat-o cu toții.

S'a trecut apoi la dezbaterile ordinii de zi, rezolvându-se câteva agende interne, îndeosebi în ce privește organizația noastră și întocmirea listelor electorale.

Din raportul prezidiului către adunare, care s'a primit cu vii aclamații, reiese faptul îmbucurător, că mulți aderenți ai partidului s-au supus și au trecut cu succes examenele de scris și cetit.

Retragerea contelui Czernin. Din București ne vine știrea, că ambasadorul austro-ungar contele Czernin

a plecat într'un concediu mai lung. Acest fapt a dat din nou prilej la diverse comentarii. »A Est« primește din București informația că în unele cercuri bine informate se crede că contele Czernin nu se va mai reîntoarce la postul său. Se spune anume, că misiunea diplomatului austriac de-a restabili raporturi normale între România și Austro-Ungaria a eșuat. România ar fi ajuns cu totul sub influința Rusiei, dovadă întrevăderea dela Constanța și ultima încercare desperată dar nesuccesă pe care a făcut-o contele Czernin cu prilejul audienței sale la Constanța în interesul salvării pretiniei României. E prin urmare greșit de-a presupune, că retragerea contelui Czernin ar fi stat în legătură cu tragedia dela Serajevo.

Ungurii și memoria fostului clironom.

— Jongleurii din camera ungară în jurul tragediei dela Serajevo. —

Și nu se putea altcum. Prea și-au impus maghiarilor noștri, să făcărească lacrimi, în timp, ce acele nu volau să curgă. Acum însă ei cred, că cele zece zile de doliu făcărut li-a fost de-ajuns; ar fi deci vremea să-și dea frâu liber sentimentelor reale, de cari au fost pătrunși în urma atentatului dela Serajevo. Profanarea memoriei temutului »priștinitor al pretenziunilor juste formulate de deosebita naționalități din Ungaria — și mai cu seamă de România — începe treptat-treptat, abruțându-se cel mai elementar simț de pietate creștinească.

Comedia s'a început în camera ungară.

Contele Andrassy plânge lacrimi uriașe de crocodil asupra »nenorocirii« dela Serajevo. Pozează foarte bine în rolul de mimoză senzibilă, care-l trage la răspundere cu un sarcasm »ul generis« pe contele Tisza, pentru că »l'a lăsat« pe arhiduce să meargă la Serajevo având cunoștință despre atentatul, ce se pregătea. Conștiința de rolul său de bărbat influent la curte — căci d. Tisza e și consilier intim regesc — răspunde prin vre-o sudală la loviturile de harapnic ale feciorului boeresc sau ale vatașului, pentru ca faptul să fie calificat de răscoală... Nu cunosc cazurile de violență a țărănilor asupra proprietarilor în epoca regulamentară, dar în cazul de care ne ocupăm, stăpănuul se adresa de obicei ispravnicului, calificând de răscoală împotriva sâtenilor. Atunci când jeluitorul era un boer din cel mai de seamă, venia însuș ispravnicul, în cele mai multe cazuri fusă privighitorul cu câi-va slujitori sau cazaci, cum li se zicea mai în urmă. Satul era străns de aceștia grămadă la cancelaria moșiei, dojenit de privighitor, apoi erau chemați acei cari fusese însemnați de vechii ca fiind capi »buntului«. Aceștia erau puși jos și bătuți de cazac astfel ca să țină multă vreme minte de ceea ce făcuse. Pe urmă satul era somat să ceară iertare și să declare că se va supuna la cele cari se împotrivesc, și, dacă nu cădea îndată în genunchi făgăduind nemărginită supunere, se luau oamenii de-a rândul, se puneau jos și se băteau unul după altul până ce, de obicei în urma stăruințelor preo-

Tisza răspunde emoționat aruncând în treagă vina în cărca — împăratului.

E de neînțeles haina grandomaniei, în care s'au îmbrăcat atât interpelanții, cât și interpelatul cu ocazia tratării atât de comice a acestei chestiuni. — Căci nici cel dintâi și nici cel de pe urmă n'au spus nimica nou. Nici unul nu s'a abătut dela șablonul zilnic și atât de banalizat în uzul camerei ungare.

Violența nu și-a putut-o ascunde nici unul; prea li se evidenția răsul printre lacrimi.

Și oare cine știe, cari vor fi urmările acestei lăuri în bătăie de joc a memoriei aceluia, care a fost Franz Ferdinand d'Este?..

Cestiunea țărănească în România.

de al. la ni.

— Urmare. —

Aplicarea regulamentului organic deschise o eră de noi împilări și noi asuprii pentru țărânie.

Deși s'a făcut în această lucrare un mare abuz din citate, nu mă pot opri de a nu reproduce pagina documentată din studiul d-lui R. Rosetti relativ la epoca regulamentară:

»Ceeace reese în acest timp este împunitatea de care se bucurau acei cari împilau pe țărani și nepuțința de a-i înfrâna în care se găsea ocăr-muirea centrală. Și așa era; aceea ocăr-muire era puternică numai față de aceia cari nu îndrăneau să i să pună dimpotrivă, dar cu totul dezarmată față de abuzurile cele mai mari, când acele abuzuri erau făcute de oamenii cu vază sau chiar numai mai îndră-nești. Puterea de împotrivire a țărâniei fusese cu totul zdrobită, acei puternici știau bine că, oricât de mare ar fi fost abuzul, țărani n'avea să îndrănească să i se împotrivescă cu tot dinadinsul, să puie mâna pe topor. Dealmintrelea, atât stăpâni cât și ocăr-muirea avea gria să înăbușe la vreme, sub bicu, ori-ce semn de împotrivire. Era destul ca locuitorii unui sat să nu vrea să execute vre-o lucrare (în cele mai multe cazuri, nedatorită de ei), să lase capete la întinderile de prășilă, secere sau coasă, măsurate cu o prășină prea lungă, sau să răspundă prin vre-o sudală la loviturile de harapnic ale feciorului boeresc sau ale vatașului, pentru ca faptul să fie calificat de răscoală... Nu cunosc cazurile de violență a țărănilor asupra proprietarilor în epoca regulamentară, dar în cazul de care ne ocupăm, stăpănuul se adresa de obicei ispravnicului, calificând de răscoală împotriva sâtenilor. Atunci când jeluitorul era un boer din cel mai de seamă, venia însuș ispravnicul, în cele mai multe cazuri fusă privighitorul cu câi-va slujitori sau cazaci, cum li se zicea mai în urmă. Satul era străns de aceștia grămadă la cancelaria moșiei, dojenit de privighitor, apoi erau chemați acei cari fusese însemnați de vechii ca fiind capi »buntului«. Aceștia erau puși jos și bătuți de cazac astfel ca să țină multă vreme minte de ceea ce făcuse. Pe urmă satul era somat să ceară iertare și să declare că se va supuna la cele cari se împotrivesc, și, dacă nu cădea îndată în genunchi făgăduind nemărginită supunere, se luau oamenii de-a rândul, se puneau jos și se băteau unul după altul până ce, de obicei în urma stăruințelor preo-

Atentatul dela Serajevo. Din Serajevo ni se mai comunică următoarele amănunte:

Pe lângă cei treisprezece indivizi implicați direct în atentatele contra arhiducelui și a soției sale se mai află în închisoarea poliției cel puțin 100 indivizi suspecți. Zilnic se aduc sentințe de espulsare, iar cei espulzați sunt transportați în grupuri de câte 30 la graniță.

În Graț a fost arestat alaltieri fratele atentatorului Csabrilovici, medicul Csabrilovici, care a fost adus ferecat în lanțuri la Serajevo.

În localitatea Grasanica a fost arestat învățătorul-director Iles Nikola, gasindu-se la locuința sa numeroase bombe.

tului și ale câtor-va bătrâni, se mulțumiră lor și făceau act de supunere.

Avea parte de drepte numai acei care era în stare sau s'o cumpere sau s'o intimidaze...»

În timpul domniei lui Mihail Sturza-Vodă, cel dintâi care a aplicat Regulamentul organic în Moldova, boerii au apărut cu îndârjire noul »așezământ« agrar, care asigura și domnitorului o exploatare mult mai folositoare ca până acum nenumeratelor lor moși. Totuși prin o lege a sa Mihail Sturza Vodă recunoaște un drept exclusiv de folosință al țărănilor asupra pădurilor, drept care fusese îngrădit după cum se știe de reg. organic. Aceasta dovedește că boerii nu se obișnușe a se considera ca proprietari absoluți.

Un fapt citat de d-l Rosetti ca întâmplat în timpul domniei lui Mihail Sturza Voda, ilustrează abuzurile suferite de țărânie sub regimul regulamentar. Spătarul Petru Petre Cosmîș, împuternicitul lui beizadea Grigore Sturza, fiul domnitorului, reclama dela locuitorii din Borca 160686 lei (o sută șasezeci și șase sute optzeci și șase) ca rest datorit din diferite munci. Reclamația cercetându-se de ispravnicul de Neamț, Luscăr (Catargi sub domnitorul următor, acesta a dovedit că datoria se reducea la 168 lei 20 parale.

Chestia rurală dela 1848 până la 1864.

Anul 1848 prin trezirea conștiinței naționale aduse oarecari speranțe și clasei țărănești. Țărâniea care suferă cu greu jugul regulamentar primi cu mare bucurie proclamația guvernului revoluționar care promitea că »iobăgia să ia sfârșit și peste 3 luni veți fi cu toții moșteni pe un petic de pământ«. Totuși proclamația revoluționarilor nu amintea vechiul drept originar al țărâniei asupra pământului care le fusese uzurpat în 1832. Despre acest drept originar vorbii reprezentanții țărănilor în comisia însărcinată de guvernul provizor din București a alcătuit un proiect de lege pentru regularizarea raporturilor dintre sâteni și proprietari. În această comisie săteanul Lipan caracterizează minunat spoliarea conștiință de regulament organic: »Noi n'am știut nimic de regulamentul făcut de d-voastră, ne-am pomenit cu el în spinare.«

*) op. cit. pag. 154—155

Dela Eminescu încoaci — afară doar' de Coșbuc — nici un poet nu a făcut jocuri așa de reușite de rimă. Întreagă limba românească era la dispoziția lui multămită bogate cunoștință de limbă a poetului. Pentru ilustrarea acestui fapt ni-e de ajuns să cităm o strofă din oda de oironie amară, căreia poetul disgustat de clipele triste, pe cari sufletele crude i-le-au făcut cătră sfârșitul tragic al vieții sale, îi dă titlul de »odă bachlică«:

»Poate ai vre-un dor să-ți vindec
»Ori te paste vre-un blestem.
»Dragul meu prietîn vin' deci
»Toarnă în pahare vin, deci
»Și să bem«

— Cât de puternic era dezvoltat simțul național al acestui cântăreț al neamului, o vedem din producțiile lui de ordin — ca să zicem așa — pur intim familiar.

Dorința intimă a poetului, dorința, care la început poate n'a fost designată să vadă lumina tiparului, dat fiind caracterul ei prea intim, poetul-tată o adresează unicui sale fiică, micuța Corina, în următoarele accente de o duioșie fără seamăn:

...Măine, când voui fi pământ,
Nu-l uita nici tu, — și zi-le

»Zi-le doina, cântec sfânt,
»La copii tăi, copile!«...

Așa a simțit poetul. Și în întreagă opera lui se resimte plausibil acest sentiment conștiință de naționalism curat și sincer, spre deosebire de naționalismul de tarabă al multora dintre »magnificii« săi contemporani.

Dar fatalitatea, fatalitatea crudă a trebuit să intervină și în viața intimă a acestui om, luând forma tradiționalului ghinion al bărbatilor mari români.

Căci oameni răi din lumea și mai rea și-au permis imprudența de-a-i presta poetului în mod gratuit și cu un sistem calculat mai dinainte zile negre de-o amară mizerie. Nenorocirile, cari au venit rând pe rând i-au disgustat apoi de oamenii pentru cari el, sublimul cântăreț, a muncit o viață întreagă, și i-au smuls înflorătoarele accente din ultimul său volum »Cânteece«:

«Din tot ce-am fost visat m'aș mulțami
»Să mă nvelescă și pe mine huma,
»Să pot uita, să pot măcar durmi!«...

Cu tot desgustul său față de lumea nerecunoscătoare însă, bardul cu inima plină de iubire și ertare, a avut to-

tus — după cum am amintit mai sus — o ultimă izbucnire, care a fost cea mai puternică din opera lui, poate pentru-că a fost ultima...

»La arme...
Singular acest imn războinic numai, să-l fi scris Iosif și numele lui ar rămâne pe vece scris în istoria literaturii române.

Acordurile vitejești ale acestui imn eternizat de maestrul Castaldi au fost acele, cari au condus bravii ostași români spre câmpurile Bulgariei dușmane...

»Venii viteji apărători al țării
»Venii ca sfânta zi a răsărit
»E ziua mare a reîntârlării
»Drapelului de gloanțe zdrăncăit;
»Venii din toate unghiurile țării
»Să curerim, ce-avem de curerit...
»La arme cei de-un sânge și de-o lege
»La arme pentru neam și pentru rege,
»Când patria ne chiamă sub drapel
»Datori suni toți copii ei s'alerge,
»Să-l apere, să moară pentru el!«...

Și ce curioasă coincidență... Pe când soldații români plecau spre câmpul de luptă cântând în delirul însuflețirii imnul războinic, creatorul acestui imn pleacă nepăsător închis între pereții reci ai sicriului spre locul odihnei de vece...

Și astfel se stârne marele poet român St. O. Iosif într-o aureolă superbă de amurg zelesc.

Cât de mult au ținut la el soldații români, această fainică nădejde a țării de dincolo de Carpați — ni-o ilustrează următorul epizod de-o nespusă duioșie, de pe timpul mobilizării din anul trecut, epizod, pe care credem, că nu e de prisos să-l reproducem aici.

Cel cari s'au ocupat de săvârșirea tristei ceremonii a înmormântării poetului Iosif au uitat să ceară învoire dela poliție pentru trecerea cortegiului pe calea Victoriei. Prin urmare în dreptul străzii Franklin, doi vardiști, au oprit înaintarea dricului. În vremea aceea, tocmai trecea un grup de rezerviști cântând: »La arme!«

Atunci dl Bogdan-Duică s'a apropiat de vardiști și le-a spus:
— Știți pe cine înmormântăm? Pe acela care a scris: »La arme!«
— Săracul! — au răspuns vardiștii descoperindu-se.
Și au lăsat cortegiul să treacă.

Și astfel se duse marele poet... Și-acum vremea crudă își făcuse fucet și nemilos aripiile nesimțitoare peste

mormântul proaspăt încă dela Bellu unde își doarme somnul de vece acel care a fost Ștefan O. Iosif. Geloș își ascunde pământul românesc cântărețul marilor eroi, cari l'au îngrășat cu atâtă sânge de dușman... Pământul... Doar singurul prietîn din zilele din urmă ale bardului ostenit de viață, de viață, care i-a devenit necredincioasă crudă și grea...

... Sufletul celor iubitori înfrigurat de tremurul jalei își trimite obolul său de pietate spre locul proaspăt săpat al modestului panteon de sub ceriul liber dela Bellu...

Sufletul celor iubitori... Adânciți sub robia vieții nelindurătoare, plecați sub oblăduirea năvălnică a patricilor, adăpați din apele ingrate ale legendarului »Lethe« românesc, atât de puțini au rămas cu »sufletul iubitor!«

Dar tristul mormânt dela Bellu e bun și ertător... Atâtea a îndurat scumpul său locatar și nu s'a plâns, căci el nu se plângea niciodată...

(Laur. P.)

Un altul Scurtulescu spune și mai lămurit: »Dela moș Adam Incoace se va dovedi prin tratatului vechi cum s'a urmat din vreme în vreme, cere ne-am pomenit noi dela moși, iar dela anul 1831 ne-am pomenit prin silnicea cu un jug de fer pus pe capul nostru, ce-l numesc boerii proprietari sfânt regulament, precum și eri în adunare a pomenit d. Lenș, din partea domnilor proprietari, că este sfântă proprietatea și regulamentul, zicând tot dumnealui ca să-l sfîntim și pe vilitor. Noi această proprietate și regulamentul, ce ne-a înpliat de ani 17 și până acum, nu le cunoaștem de sîntre, ci le cunoaștem jug de fier și robire, puse pe capul nostru cu silnicie și fără știrea obșteștei țări a Românilui».

Țăranii au cerut să li să recunoască deplina proprietate asupra pământurilor aflate în posesia lor. Această comisie n'a dat nici un rezultat practic.

Dacă boerii interesați nu-și dădeau seama de situația disperată a țărănimii reprezentanții puterilor în principate au văzut aceasta, deaceia, după războiul Crimeiei, tratatul dela Paris a hotărât alcătuirea în Muntenia și Moldova a unei adunări formată din reprezentanți ai tuturor claselor sociale pentru a se chibzui asupra organizării definitive a ambelor state. Aceste adunări sînt cunoscute în istorie sub numele de divanurile ad-hoc. Dacă în divanul Munteniei nu s'a discutat deloc chestia țărănească, în divanul Moldovei au avut loc dezbateri violente în care s'a oglîndit—după cum spune d-l Rosetti — «pe de-o parte, deșteplăciunea, moderațiunea și blîndețea țăranului român, pe de altă egoismul îngust și setea pe foloase a clasei stăpînitoare». Deși în adunarea Moldovei luau parte Alexandru Cuza și Mihail Kogălniceanu, cari vor lupta atât de mult pentru drepturile țăranilor, nu s'a discutat nici o propunere relativ la îmbunătățirea stărei țărănimii. Acești mari democrați n'au voit să propună nimic care ar fi supărat pe boerii și i-ar fi îndepănată de la putere. Deaceia adunarea a fost foarte surprinsă când în ultimele ședințe deputatul țăran Ioan Roată, depune o întîmpinare a doleanțelor țărănimii. Această întîmpinare cere nu este numai o expunere fidelă a chestiunii țărănești, ci și o pagină sublimă de literatură o reproduc în întregime:

»...în frica lui Dumnezeu mărturisim:
»Până în ziua de azi toate sarcinile cele mai grele numai asupra noastră au fost puse și noi mai de nici un bun al țării nu ne-am îndulcit, iar alții fără să fie supuși la nici o povoaară de toată mana țării s'au bucurat...»

»...Cătu-i Dunărea de mare și de largă curge răul sudorilor noastre se duce peste mări și peste hotare, acolo se prefacă în râuri de aur și argint și curg iarăși înapoi de se revarsă în țara noastră. Când ne-am jeluț ispravnicul ne-a bătut, privilegiatorul ne-a bătut, vătășelul ne-a bătut, jandarmul ne-a bătut, vechilul ne-a bătut, posesorul ne-a bătut, boerul ne-a bătut. B. ul și vaca, munca ostenelilor noastre, nu știam de sînt ale noastre, pulul și găina, laptele dela gura copiilor noștri, de multe ori cu nedreptul ne-a fost luat.

»Boierescul era odinloară 6, acum sînt 12 zile, ziua că luna, lucrăm din primăvară până în toamnă, lucrăm de cum se la omșul și până dă înghețul tot la boieresc.

»Holdele cele mai întinse se fac frumose și mănoase, iar când treci pe lângă pământurile noastre, se rupe inima de jale, ogoarele ne rămân în paragină, păpușii ni se inecă în buruiană și rămân necopți de-i bate bruma; cei boieresci așează de noi în coșere șed ca aurul de frumoi.

»Când dă frigul și bate crivățul ne ducem de ne răsucpărăm munca noastră ca să nu ne moară copil de foame. Înainte de Regulament săteanul avea 15-20 fălc. Cu Regulamentul pământul ni s'a micșorat la 2-4 fălc, iar munca ni s'a împovărat.

»Acum uitat fie și sters din inimile noastre, tot trecutul cu chinurile sale, departe fie ura și toată vrajba.

»Însă pentru ca în viitor să lipsească ori-ce prilej de neînțelegere și nemulțumire, în numele prea puternicului Dumnezeu și a sfîntei dreptăți cerem și cu umilînță ne rugăm ca să ni să audă:

»...săteanul să fie și el pus în rîndul oamenilor, să nu mai fie asămăluit dobitoacelor, bătaia, care atât amar de timp ne-a umilit, bicul și verge, care de multe ori a băjocorit pîrul alb al părinților noștri, și câte odată au făcut pe femeile noastre să-și piardă pruncii în pîntecele lor, să se ridice pentru totdeauna de-asupra noastră.

»De asemenea rugăm ca pe vilitorime toate bellcurile scrise și ne-scrise în lege, toate hanalele precum și birul pe cap să fie pentru totdeauna

oborâte. În locul acestora să se pufe, un singur bir pe averea fiecăruia, fără osebire în țară, iar nu ca până acum, căci cei ce nu aveau de unde, plăteau tot, iar cei ce aveau mult, nimic.

»...ne mai rugăm ca satele să aibă dregătorii lor aleși de locuitorii.

»Apoi susplăul, durerea noastră de toate zilele, este căderea boierescului: de aceia vrem să-l răsucpărăm împreună cu toate acelea cu care sîntem împovărați de boerii de moși. Voim să ne răsucpărăm din robia în care suntem, voim să nu mai fim ai nimănu, să fim ai țării, și să avem și noi o țară; am îngenuunchiat, am îmbrăncit cu toții, cum sîntem nu mai putem duce îndelung.

»Nu voim să jignim dreptul nimănu, dar nici al nostru să nu ni se întunece.

»Din buni, străbuni, noi am avut dreptul de a ni lucra pământul trebuitor pentru hrana noastră și a vitelelor noastre, fără a ni alunga nimeni de pe dănsul. Toate uricile țării, toate așezămintele vechi și noi ne sfîntesc acest drept, precum și acela de a se da copiii noștri pământuri până la acoperirea a două treimi din moșie, iar până la Regulament aveam dreptul de a lucra cât vom putea.

»Să vie deci o adunare obștească unde să avem și noi oamenii noștri să se cearnă și să se deșabă drepturile boerilor și ale noastre, și ceace țara va găsi că suntem datori, cu sudorile noastre vom plăti, că omul ca să scape de robie și să fie stăpîn la casa, vatra și ogorul său cu tragere de inimă va lucra și se va răsucpăra.»

Ce român nu va fi cuprins de înduloșare la citirea acestei plîngere a obștii locuitorilor țării și ce român nu va înțelege cât de adănc și de amară era starea țărănimii în acea vreme nu atât de îndepărtată de epoca noastră, situația care în parte nu s'a îmbunătățit nici până azi.

Întîmpinarea lui moș Ion Roată supără pe reprezentanții proprietății mari cari protestară contra pretinsului drept de folosință al țăranilor, susținînd exclusivitatea dreptului lor asupra întregii moși. Căți boeri între cari Kogălnicean și doi arhimandriți Neofit Scriban și Melchisedec apărară drepturile țăranilor, însă majoritatea fiind contra nu s'a putut lua nici o hotărâre.

Luorările divanurilor ad-hoc fură cercetate de comisia europeană din București. Comisia europeană, alcătuită de tratatul din Paris dela 1856, pentru a priveghea asupra soartei celor două principate și a vedea cari sunt dorințele celor două popoare cari apăreau pe scena politică a Europei, cercetănd lucrările divanurilor ad-hoc, și-a dat seama de adevărata stare a țărănimii. În protocolul încheiat comisia europeană vorbind de discuțiile relativ la chestia agrară spune:

»Acest rezultat negativ lipsa de înțelegere asupra aplicării unei măsuri recunoscute în unanimitate ca fiind indispensabilă, dovedește încă odată că, dacă această reformă este lăsată în singura grije a părților interesate, ea nu va putea fi niciodată operată cu echitate și spre mulțumirea tuturor».

Comisarul francez Talleyrand adăogă:

»În condițiile politice și sociale în cari se află principatele, este vederat că această problemă socială nu poate fi parăsită în viața inițiativă lor ocărmitoare sau legiuitoare. Desbaterile divanului Moldovenesc, cari n'au ajuns la nici un rezultat, dau o dovadă despre acest adevăr. O soluție fie chiar cea mai echitabilă va fi primită fără aguduire, numai dacă principiul care-i stăruiește de temel, ar fi obținut de mai înainte sacțiunea puterilor.»

De acela Convenția dela Paris din Mai 1858, cercetănd protocolul comisiunii europene, care rezumase lucrările divanurilor ad-hoc impun țărilor române să îmbunătățească situația țărănimii. Dar Convenția reglementănd reprezentanța națională în cele două principate pe un sistem electoral în care țărănimia n'avea cuvântul, făcea efemeră și nerealizabilă îmbunătățirea pe care o impunea.

Vorbînd despre aceasta d-l R. Rosetti, acest istoric al suferințelor țărănimii române, spune:

»Convenția pe de-o parte dădea reprezentanța națională, adică puterea politică a viitorului, în mâna infimiei minoritate a marilor proprietari funciari, adică tocmai în mâna acelor privilegiați cari abuzase și abuzau fără cruțare de obște, ținându-o sub povara unui jug de fer, iar pe altă parte cerea grabnica îmbunătățire a soartei țărănimii asuprite. Dar această îmbunătățire nu se putea face decât prin oborarea regimului nedrept și asupritor căruia era supusă țărănimia, regim de care se foloseau acei cărora li se confirma din nou sub o formă mai modernă privilegiul puterii politice.»

(Va urma).

*) Op. cit. pag. 826.

Situația în Albania este neschimbată, Regina Olandei a primit din Durazzo știri, că principele este hotărât să rămână până în ultimul moment la Durazzo. Când orașul nu va mai putea fi ținut, principele se va retrage la Scutari și nu va abdica decât în cazul când toate Puterile l'ar sfătui în acest sens.

O altă știre, ce vine peste Paris ne spune că Essad-pașa consideră, într'un interviu acordat ziarului »Petit Parisien», situația principelui de Wied, ca fiind cu *desăvârșire pierdută*. Întrebat dacă ar putea el însuși să ia locul principelui, Essad a răspuns că nici odată nu a rîvnit la această demnitate, adăogînd că marile Puteri nu vor fi jenate spre a-i găsi un succesor avînd toate calitățile trebuincioase. Deocamdată el nu e candidat și nu are altă dorință decît să contribuie la fericirea Albaniei.

ȘTIRI.

— 27 Iunie 1914.

Știri din România. Comisiunea mixtă româno-bulgară pentru anchetarea incidentului petrecut la Ibraim-Mahle, continuă cercetările. Din depozitiile marturilor ascultate până acum, rezultă că grănicerii bulgari au tras în soldații români fără a fi fost provocați. Urmează să fie ascultat și criminalul bulgar, Nicolae Nedef, care a comis atentatul.

— În ședința de azi a Academiei Române va face d-l V. Păvan o comunicare despre: *Cetea Ulmetum. Descoperirile ultimei campanii de săpături din vara anului 1914.*

— Eri s-a deschis la București al X-lea congres al institutorilor și instituțioarelor din țară.

— Prutul care prin mai multe locuri a eșit din albie, amenință tot mai mult cu revărsare. Comuna Drănceni de pe țărmul acestui râu este acoperită de apă.

Serbările în amintirea lui Bărnăuțiu — amânate. Comitetul organizator al serbărilor, ce se vor aranja în memoria lui Simeon Bărnăuțiu, vestește publicul român că, la dorința celor competenți, aceste serbări s-au amânate pe sfârșitul lunii August. Planul e, ca numai decît după adunarea generală a »Asociațiunii«, care se va ținea în zilele de 28 și 29 August n. la Năsăud, să aibă loc și serbările în memoria lui Bărnăuțiu, la Bocșa română, pentru ca astfel să poată participa și lumea din depărtări mai mari.

Ziua serbărilor se va anunța în cel mai scurt timp, după ce se va fi stabilit.

Profetii. »Universul» reproduce din ziarul »Le Temps» următoarele rânduri ale unui articol publicat în ziarul francez sub titlul »Profetii»:

»Se știe că d-na de Thebes, care face profetii asupra fiecărui an la începutul lui, prezisese pentru 1914, că că arhiducele moștenitor al Austriei nu se va urca pe tron.

»Această prezicere fusese făcută, de altfel, cu mult mai înainte, de »Revista internațională a societăților secrete» care publica, la 15 Septembrie 1912, un articol profetic asupra francmasoneriei și organizației ei redutabile în Austria. Autorul anonim al acestui articol își termina studiul cu următoarele cuvinte profetice:

»Se va espulca, într'o zi fraza pronunțată de un înalt demnitar francmason din Elveția asupra arhiducului ereditar al Austriei: »Este bun. Păcat că e condamnat. Va muri pe treptele tronului.»

Rîndurile cari reproduc aceste cuvinte s'au publicat la 15 Septembrie 1912. Ele sunt deci adevărate profetii.

Prezența de spirit a regelui Angliei. Din Londra se anunță următorul caz comic: Perechea regală a plecat alaltaieri în Glasgow, unde luase parte la mai multe festivități. Soveranii erau însoțiți de secretarul de stat Kinon-Wood, la care erau manuscrisurile vorbirilor, pe cari regele avea să le rostească la diferitele serbări. Când era să-și rostească vorbirca la festivitatea pentru punerea pietrii fundamentale la noul edificiu al casei comunale, secretarul Wood i-a întins, după obicei, regelui George manuscrisul cu vorbirea. Și a început regele să cetească. A cetit, a cetit până când publicul adunat a început să facă fețe. Căci cele rostite de rege nu aveau nici o legătură cu momentul și caracterul solemnității ci se referiau la o altă serbare. De la o

vreme a observat și regele gregaș și atunci a tăcut deodată, — isbușind în răs. A început apoi să rîdă și regina, și după ei întreagă asistența, afară de bietul secretar, care, observănd că-i dase alt manuscris, a început să scoțoască prin buzunare după vorbirea cea adevărată, pe care numai după o căutare de-o durată destul de mare a putut-o găsi. În vreme ce secretarul tremura cu mâna prin buzunare, regele s'a întors spre dănsul, liniștindu-l cu un surâs, și-a luat apoi vorbirea și a început să cetească ca și cum nu s'ar fi petrecut nimic deosebit.

CONVOCARĂ. Invităm pe toți, cari se interesează de progresul cultural al poporului român la adunarea a VIII-a a desp. Tășnad al Asociațiunii, care se va ținea în 19 Iulie st. n. în Tășnad la 1/2, 11 oare a. m. în hotelul »Royal».

Tășnad, 8 Iulie st. n. 1914. — *Demetriu Coroian* directorul desp. *Dr. Coriolan Steer* secretarul desp.

Voluntarii români în Albania. Se anunță din Durazzo că un grup de 48 voluntari români, cu 2 ofițeri au sosit alaltaieri acolo și după prînz au fost prezentați principelui de cătră d-l Burghel, ministrul României în Albania.

Împăratul Germaniei — bolnav. După știri necontrolabile, sosit în Londra, împăratul Germaniei ar fi bolnav. Se spune că i-ar fi revenit din nou durerea de care suferise la urechi și că ar suferi și de insomnie.

Generalul Villa — împușcat. Din Mexico sosește știrea, că generalul Villa, unul din conducătorii răsculaților a fost împușcat de o femeie, în localitatea Torreón. Știrea însă nu e confirmată.

Anarhiștii ruși în Paris. În legătură cu știrea publicată în numărul trecut al ziarului nostru, mai primim următoarele amănunte:

Cercetările contra celor doi anarhiști arestați în Beaumont-sur-Oise continuă. În urma diferitelor date compromițătoare aflate despre dănsii, poliția a arestat mai multe persoane, despre cari se crede că ar fi în legătură cu ei. S-a aflat între altele și un registru cu numele a vre-o 20 de revoluționari cari trăiesc în Paris și făcându-se perchiții domiciliare la locuințele tuturor acestora, oamenii poliției au dat de o mare cantitate de material explozibil. Intre complicit ar fi și prințul Abachidze, care fusese încurcat în mai multe rînduri în diferite chestiuni ale anarhiștilor. Unii dintre cei ce se simțiau că vor ajunge pe mâna poliției s-au sinucis.

Una din cele două bombe aflate la anarhiștii din Beaumont-sur-Oise a fost explozată de autorități, constatându-se că bomba avea o putere extra ordinară, cealaltă mașină infernală a fost esaminată în laboratorul orașului.

Judele de Instrucție, în baza cercetărilor de până acum, e de părere că Rușii nu aveau de gând să comită atentatul contra țarului ci contra președintelui Franței.

»Tinerimea din Polana Sibinului va aranja în 12 Iulie n. o petrecere de vară, în romantica pădure »Staulac. Invitări speciale nu se fac.»

AVIZ. În tipografia noastră află aplicare momentană 1-2 uenici. Informații la administrația ziarului.

Din Brașov și Țara-Barsei.

Inchekerea anului școlar la școalele noastre secundare va avea loc Duminecă la orele 11 a. m. în sala festivă a gimnaziului. Discursul de inchekerea anului îl va rosti cu acest prilej dl V. Onițu, directorul gimnaziului nostru.

AVIZ alegătorilor români. Comisiunile pentru cercierarea alegătorilor din cele două circursuri electorale ale orașului Brașov și-au început astăzi activitatea. Lucrările vor continua în fiecare zi de lucru dela orele 3-6 p. m. Amănunte se pot găsi în publicațiunea din Nrii 135 și 136 al »Gazetel T.»

În *Feldioara* se încep lucrările comisiunii pentru întocmirea listelor electorale Luni și durează două zile.

AVIZ alegătorilor români!

Urania-Kino. Programul de mâne, Sămbătă: Zilele de groază din Serajevo. Primul film din seria »Rokambol», marele roman senzațional de Tomson du Terrail din viața faimoșilor apași parizieni. Prima parte în 5 acte. Durata 1 1/2 oare. (A doua parte Sămbătă în 18 Iulie). Drama militară în 4 acte »Serbarea regimentului». Viitoarea reprezentație poimăne Duminecă în 12 Iulie.

Posta Redacției.

D-lui P. A. profesor în R. Broșura e scrisă cu multă vioiciune. Ea merită să fie răs-pândită. Dar aceasta la noi nu se poate face decît dela om la om.

Posta Administrației.

D-lui Nicolae Cosma, Olahgorbó. »Gazeta» n-o putem trimite gratuit; acest favor l-a avut numai Societatea.

Atentatele moderne.

Din incidentul regretabil petrecut în Serajevo, dăm cele mai mari aten-tate, ce s'au comis în timpul mai nou contra capetelor încoronate. Observăm că sunt destul de numeroase atentatele și unii din domnitori au căzut jertfă diferitelor instrumente ucigașe.

La 1908, a fost ucis cu revolverul pe una din stradele Lissabonei regele Portugaliei și moștenitorul de tron. Atentatul din Lissabona are asemănare cu cel din Serajevo, dar acesta din urmă pare a fi mai grozav. În Portugalia a scăpat teafăr regina și soția moștenitorului de tron, cu toate că se aflau și ele în automobil.

Au mai fost ucși cu glonțuri de revolvere regele Italiei, *Umberto*, șahul Persiei *Nasr-Eđ-Din*, regele Sărbiei *Alexandru* și soția lui regina *Draga* și trei prezenți ai Statelor-Unite din America: *Lincoln*, *Garfield*, și *Mac Kiley*.

S'au făcut și cu revolverul încercări de atentate. Cel mai însemnat este atentatul comis de Nobiling, contra împăratului Germaniei *Wilhelm*. Atentatorul nu și-a ajuns scopul, dar împăratul a rămas grav rănit.

Cazurile de atentate cu cuțitul sau cu pumnalul asemenea sunt destul de numeroase. Președintele Republicii franceze *Carnot*, a fost ucis de un Italian cu cuțitul și tot asemenea și Carol III prințul de odinioară al Parmei.

Și este știut, că împărăteasa și regina noastră *Elisabeta* a fost ucisă de anarhiștul italian, *Lucheni*, cu un pumnal.

Bombelor a căzut jertfă un stngur monarh, țarul Rusiei, *Alexandru II*. S'au făcut însă multe încercări cu bombe, cu deosebire în Rusia, contra trenurilor împărătești, dar fără rezultat. Dar au fost ucise și nenorocite cu aceste prilejuri multe persoane din anturajul țarilor.

S'a făcut un atentat cu bombe și contra lui *Napoleon III*, dar împăratul a scăpat teafăr, iar recordul a atentatelor de bombe l-a ajuns regele actual al Spaniei *Alfonso XIII*, dar deși s'au încercat mai mulți anarhiști a-i stinge viața cu câte o bombă a rămas nevătămat.

Amintirile despre atentate sunt neplăcute mai ales la curțile domnitoare. De aceea instrumentele, de cari se folosesc atentatorii, sunt nimicite după putință. Sunt cazuri, când pumnalul sau revolverul atentatorului au fost nimicite (topite) prin acide. O singură excepție formează regele Alfonso al Spaniei, care află plăcere a aduca într'un mic muzeu toate instrumentele cu cari s'au făcut încercări contra lui de a-i scurta viața și alte amintiri de la aceste atentate. (m-n.)

ULTIME ȘTIRI.

București, 10 Iulie. Cele două comisiuni ale Camerei și Senatului întrunindu-se mâine, se vor constitui în câte două comisiuni: pentru reforma agrară și cea electorală. Fiecare din acele comisiuni se va constitui în sub-comisiuni pentru studiarea articolelor din Constituția a căror revizuire a fost hotărâtă.

Viena 10 Iulie. »Neues Wiener Tagblatt», află din Serajevo că rezultatul anchetei asupra asasinatului este foarte compromițător pentru Serbia oficială. S'a stabilit că numeroase persoane oficiale — sus puse — din Serbia aveau cunoștință despre planul atentatului și că, mai mult, au contribuit la organizarea lui.

Belgrad, 10 Iulie. În cercurile politice de aci se afirmă, că Pute-rile Triplei Înțelegeri au intervenit în mod amical, prin consiliul lor, la guvernul sârb să ia măsuri contra elementelor anarhice. În urma acestui demers, ministrul de justiție lucrează la întocmirea unei legi în senzul intervenției.

Atena, 10 Iulie. După lupte cari au ținut 3 zile, trupele autonome au ocupat eri »seară Corița. Față de avântul epiroșilor, trupele albaneze au luat-o la fugă. Mai mulți soldați albanezi au fost făcuți prizonieri. Ordinea domnește în oraș. Populațiunea a primit cu entuziasm pe liberatori. Știri sigure spun, că albanezii ar fi atacat câteva secții de trupe grecești lângă Castoria, dar au fost imediat respinși și împraștiați. Forțele grecești n'au înaintat.

Proprietar: *Tip. A. Mureșianu; Broșures & Comp*
Redactor responsabil: *Ioan Broșea.*

Vă rugăm să priviți invitrinele

LANG, ROSENTHAL & PAHLMERT

Târgul boilor Nr. 1. BRAȘOV, Strada porții Nr. 4. (44-50)

S'a deschis! Atelierul de fotografie „SOLE”
Aranjament de tot modern.
Tel. 620. — Strada Vămei Nr. 19. — Tel. 620.

AGA-GOMMÉ:

Fiecare foaie a hârtiei de cigarete este la margine cu gumi. Fumătorii pot prepara cigaretele acasă. Cărticica 80 foi 4 bani.

In
Laboratorul medical
Dr. Eduard Goldberger
Specialist pentru boale de piele și
genitale,
se practică cercetări medicale-chemice, microscopice, bacteriologice și reacții de sânge orig.
Wasserman.
BRAȘOV, Strada Porții 24.
Ore de consultație dela 10—12 a. m.
2—4 ore p. m. 1—50

Ambulatoriu Dr. Albu
specialist,
in boale de femei, faceri și
Cystoskopie.
Consult. Str. Porții Nr. 14 dela:
11—12 ore a. m. și 3—5 p. m.
—
Telefon 595.

„ALBINA”
Institut de credit și de economii
Filiala Brașov.

Avis.

Pentru apărător (scut) pneumatic pentru automobile, motoare și velocipede, Sanie cu mecanism de a o mână cu piciorul. Mecanism de apărare pentru căi ferate și tramvai pentru ori ce fel de accidente.

Mașină de bucătărie care cu acelaș combustibil se și iluminează aducând o economie de 50%. Am patente.

Caut un tovarăș cărui să le vând, sau să le predau cu licență.

Informații mai de aproape se pot lua dela

M. Schromm, mehanic,

Brașovul-vechi Strada Lungă Nr. 27.

71—50

HIXIL!

Mijlocul cel mai modern pentru spălat,

cu care se pot spăla rufe ca zăpada.

Pe lângă aceasta perfect de bun care nu aduce nici o stricăciune la rufărie.

Reprezentant pentru BRAȘOV:

Andreas Brener.

Strada Orfanilor Nr. 31.

6—24

Telofou 113.

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.

Hotelul și cafenea „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere. Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Axente.

Fotografia modernă.

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. public, că am deschis un nou

Atelier de fotografie modernă

Strada Vămei nr. 34.

In urma aranjamentului meu special pot în fiecare oada face fotografii artistice.

La dorință și în locuințe, fără urcarea prețului
Garantéz executare exactă.

Cu toată stima

Wilhelm Herter,

7—50 fotograf, Str. Vămei (colțul str. sf. Ioan).

Conservare de mobile.

Inmagazinare de mobile și aparate de casă

sub răspundere deplină în locuri curate, aerizate, uscate.

Strămutări

cu sau fără car de mobile. Incărcări în toate localitățile mai mari. Socoteli de spese gratuit.

B. EINZIG

7—10

BRAȘOV, Strada Hirșer Nr. 2. Telefon 37.

ORIENT.

Intreprindere internațională de comerț și
Transport.

Telephon Nr. 608

Adres. teleg. Orient

Centrala Brașov. Strada Porții Nr. 71

Transportare de mărfuri dela gară, și la stațiunile de căi ferate și Vapoare calculație de chirii cu deplină garanție pentru ratele oferite în magazinări. Reprezentantă pentru toate țările din Balcan și Orient.

7—52

Referențe: Banca comercială ungară și Banca ung de credit.

Avis.

Am onoarea a aduce la cunoștință On. public că am deschis în strada Orfanilor Nr. 4.

Hala modernă cu lăptării, cafea cu lapte cu prețurile cele mai ieftine 1 pahar cu lapte 8 b. fierț 10 b. cafea cu chifle 24 b.

pâine cu unt 10 b. Lapte 1 pahar 6 b. 1 litră afară 20 b. Se capătă zilnic lapte proaspăt, și unt în or. ce cantitate.

Serviciu prompt, prețuri solide
Rugând sprijinul On. public semnes cu toată stima.

8—50

R. Vessely.

HOTEL SAVOY.

BUDAPEST VIII József-Körut 16.

Aranjat din nou modern, încălzit cu Calofer apă caldă și rece în fiecare oada, Lift ziua și noaptea.

Sub conducerea proprietarului Domnul RENDES SZIDOR

Odăi cu 1 pat dela 3 cor. cu 2 paturi dela 5 cor însus, cu încălzit lumiat și serviciu. La ședere îndelungată reducere.

Introdus PENSION sistem: Intreținere cu 4 cor. pe zi.

De 3 ori de mâncare

ODĂI PE LUNĂ CU 80 COROANE.

Numai timp scurt!

Vindem din cauza sezonului înaintat cu prețuri de tot scăzute, toate stofele:

VOILE DE IAINÉ,

ZEFIRE DE BUMBAC,

ZEFIRE BATISTE,

EPONGE: STOFÉ TESUTE,

BATIST BRODAT,

CRETONE,

Frații Gráf,

Strada Vămei 9.

Numai timp scurt!

8—10

CONCURS.

Pentru zidirea unui magazin pe realitățile institutului dela gara Brașov, să publică Concurs.

Planuri și devize să pot vedea în birourile Filialei în timpul oarelor officioase (7—1 din zi).

Concursul espiră la 15 l. c.

Brașov, 7 Iulie 1914.

„ALBINA”

institut de credit și de economii,
Filiala Brașov 2—2

KISS MIKLOS,

Succesorul lui Müllner József.

Atelier de împletituri coșuri,
panere și mbile de tresfie.

Brașov, Strada Orfanilor Nr. 26.

Execută toate lucrările de
bransa aceasta, foarte du-
rabile și frumos făcute pe
lângă prețuri solide.

La cerere trimit preț curent.

AVIS.

Aduc la cunoștința On. public, din cauza defacerei prăvăliei vând mașinele de cusut, bicicletele, precum și părți constitutive, cu prețuri foarte scăzute.

Se capătă și toate instrumentele pentru reparaturi din atelierul meu.

Cu toată stima 8—20

Mihael Mooser

BRAȘOV, Strada Porții Nr. 39.

Publicațiune.

Direcțiunea reanunierei economice de credit „Stuparul” din stupinile Brașovului aduce la cunoștință, cumcă în ședința extraordinară ținută în 9 Iunie 1914 adunarea generală a hotărât disolvarea reanunierei economice de credit, „stuparul” din stupinile Brașovului.

De liquidatori s'au ales Domnii Romulus Dogar contabil Brașov, Romulus Cosma învățător, Nicolae Ghimbășan și Gheorge Drăgușel locuitori din stupinile Brașovului.

Direcțiunea conform paragrafului 249 pasagiul 2 din legea-comercială provoacă pe creditorii acestei renni, ca să își valideze eventuale pretensiunii, cari le au față de reanunierea economică de credit „Stuparul”.

Brașov, Stupini în 6 Iulie 1914.

„STUPARUL”

Reunune economica de credit în Stupinile Brașovului.
George Constantin Dumitru Spjridon
m p. director mp. membru în direcțiune

Cețiți și
răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”.